

Blenda Johansson-Waldner lärarinna och fyrmästarhustru

Bert Simonsson

Blenda Johansson-Waldner

Ur familjealbumet

Mormor, Blenda Johansson, var född 1886 och dotter till skräddaren Johan Andersson och hans maka Helena Andreasdotter-Andersson. Hon växte upp på torpet Skälleklev i Tossene socken. Det låg ett par kilometer öster om Bovallstrand. Mormor hade fem syskon. Dom blev tidigt föräldralösa då mamman dog 1905 och pappan 1906.

Efter att hon fått ett stipendium började hon 1904 på Göteborgs Privatseminarium. Vid 19 års ålder 1905 utexaminerades hon som lärare. Första befattningen blev i Hasselösund vid Smögen. Där fick hon ta hand om årskurs 1-7. Efter några år i Hasselösund sökte hon arbete hos Lotsverket som lärare vid "lotsbarnskolan". Hon tjänstgjorde bl.a. på Måseskär, Pater Noster och

Skrivareklippan utanför Varberg. Till Väderöbod kom hon 1912.

På Väderöbod bodde då två familjer med många barn, Uhrberg och Gyldén. Dessutom två ungarlar Thorsten Waldner och Ragnar Hällberg. Min morfar, Thorsten Waldner, vann dragkampen om mormor. Dom förlovade sig sommaren 1913 och gifte sig i september samma år. 1914 föddes min mamma, Signe, och då blev mormor maka i en fyrfamilj på heltid. Det livet innebar bl.a. förflyttningar mellan olika fyrplatser.

Första anhalten blev Klöfskär 1916. Där fick morfar en fyrvaktartjänst. Närmaste ort var Hunnebostrand. Fyrplatsen var så liten att det bara fick plats med ett hus. Det inrymde två familjer samt själva fyren. Mormor fick ibland vikariera som fyrbiträde.

Min mamma fick tre syskon. Albert föddes 1916 när de bodde på Klöfskär. Torborg föddes 1919 och Kalle 1920. Mormor hyrde in sig i god tid i Hunnebostrand och Fjällbacka när barnen föddes.

Efter 1 år på Klöfskär blev en fyrvaktartjänst ledig på Väderöbod. Morfar sökte och fick tjänsten. Fyrmästare blev han 1925. Han var då Sveriges yngste fyrmästare 37 år gammal. 1935 flyttade familjen till Ursholmen och sista anhalten blev Vinga 1942-1951.

Väderöbod, där mormor bodde i 22 år, var en mycket isolerad plats. Svår att ta sig till annat än under gynnsamma förhållanden. Telefon blev indragen i början av 30-talet. Dessförinnan skedde

Väderöbods fyrplats 1935

Foto: Föreningen Väderöbod

all kommunikation med signalflaggor till Väderöarna. Man var därför tvungen att ha en god kunskap om väder och vind. Detta illustrerades i dikten Istiden. Den skrevs av mormor vintern 1921-1922. Då var Väderöbod helt isolerad från fastlandet en längre tid. Här följer några verser:

*Dimman brer sin gråa päll
skymmande himmelsljusen.
Fyrarna strålar i enslig kväll
sila sig mellan husen.
Havets liv synes kvävt och dött
alltsedan övermakten mött.
Bidande friska brisen
som kan betvinga isen.*

*Inne är sömnens och vilans tid.
Signade stund för den trötte.
Barnens ängel med sömnens frid
nyss de små kära mötte.
Far med en bok sig i fyren satt.
Sömnens timmar bli få i natt.
Mor låter nälen vila.
Endast tankarna ila.*

*Soven sött mina kära små
soven till ljusa dagen!
Natten är tryckande mörk och grå
midnattstimmen är slagen.
Men det blir morgon väl än en gång,
och blir blott böljan löst ur sitt tvång
kommer väl vad det lider,
ljusare bättre tider.*

Fyra gånger varje månad fick tjänstebåten användas till landresor. I god tid skulle alla hushållen göra sina inköpslistor. En eller två stora "knäppetinor" av trä och en 15 liters mjölkspann per hushåll. I Fjällbacka lämnades listorna in i respektive affärer. På sommaren höll mjölken sig högst två dagar. Sedan sattes en del av till filbunkar och resten kokades upp. Fisk köptes nästan aldrig. Den fanns i havet utanför ön.

En isvinter kunde medföra lång isolering. Med mjöl och gryn, socker, salt, torkad frukt, ärtor, bönor, kaffe, te, kakao och andra hållbara varor var det inga större bekymmer. Smör packades i krukor och saltlake hälldes över. Ägg

Familjen Waldner, fr.v. Torborg, Thorsten, Albert, Blenda och Karl. På bilden saknas äldsta dottern, Signe (artikelförfattarens mor) Ur fotoalbumet

lades också i stenkrukor varefter utspätt vattenglas slogs på. Äggen höll sig några månader. Potatis köptes på hösten för minst 7-8 månaders behov, samt stora påsar med morötter och kålrötter. Senare på hösten köptes en halv gris av någon bekant bonde. Stek- och kokefläsk saltades i ett laggkärl. Övrigt kött stektes och konserverades i glasburkar. Sedan var matkällaren laddad för vintern.

Till mat och dryck hör också dricksvatten. På Väderöbod fanns inget grundvatten. Man fick använda regnvatten. Det togs från hustaket. När det regnat så taket var rent kopplades det via rör till en gryta och från grytan rann vattnet genom ett sandfilter till en gjuten bassäng. Till tvätt och bad användes vatten från en damm.

När mormors egna barn nådde skolåldern var lotsbarnskolan indragen. Det var för lite barn på Väderöbod. Min

mamma Signe, som var äldst, började skolan 1921. Hon blev inackorderad hos "tant Manda" i Fjällbacka. Som 7 års flicka fick hon vara hemifrån 3½ månad i sträck. Jullovet var efterlängtat. På den tiden var det 2 månader långt, december och januari. Vårterminen var 4½ månad bara avbruten av påsk- och pingstlov. När dom övriga barnen blev skolpliktiga hyrde mormor in sig i Fjällbacka. Morfar var då ensam på Väderöbod.

På sommaren tog morfar med sig familjen på båtsemester i Bohuslän. Min mamma berättade att en semester hyrde morfar en droska en heldag. Dom åkte från Fjällbacka till bl.a. Strömstad.

Efter att ha bott 44 år på olika fyrplatser längs Västkusten flyttade mormor efter morfars död, till Ängholmen nära Långedrag i Göteborg. Hon dog på sin 90-årsdag 1976.